

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti
Nacionalno zakonodavstvo

Ungārija

Ova stranica sadrži informacije o pravnom sustavu u Mađarskoj.

Izvori prava

I. Hijerarhija zakonodavstva

1. Temeljni zakon

Temeljni zakon Mađarske (donesen 25. travnja 2011.) na vrhu je hijerarhije zakonodavstva u Mađarskoj te svi drugi zakoni moraju biti u skladu s njim. Temeljni zakon donio je **mađarski parlament** (poznat i kao Nacionalna skupština), a za njegovu je **izmjenu** potrebna **dvotrećinska većina glasova svih zastupnika u Parlamentu** (članak 5 stavak 2. Temelnog zakona).

Temeljni zakon i njegove prijelazne odredbe (Prijelazne odredbe Temelnog zakona Mađarske objavljene 31. prosinca 2011.) **stupili su na snagu**

1. siječnja 2012.

Temeljni zakon sastoji se od **šest odjeljaka**: preambule naslovljene „**Nacionalna izjava**” te odjeljaka naslovljenih „**Temelji**” (članci od A do U), „**Slobode i odgovornosti**” (članci od I. do XXXI.), „**Država**” (članci od 1. do 54.), „Posebni pravni okviri” te „**Završne i razne odredbe**”.

Odjeljak naslovljen „**Temelji**” sadržava opće odredbe i u njemu se definira sljedeće:

oblik vlasti

temeljna načela upravljanja državom

prijenos određenih ovlasti na Europsku uniju

glavni grad i regionalne upravne jedinice Mađarske

glavne odredbe o mađarskom državljanstvu i kako ga steći

službeni jezik, grb, zastava, državna himna, državni praznici i službena valuta Mađarske

položaj Temelnog zakona u mađarskom pravnom sustavu, odnosno da je Temeljni zakon temelj mađarskog pravnog sustava

postupak za donošenje i izmjene Temelnog zakona

vrste mađarskog zakonodavstva

nekoliko temeljnih načela, uključujući:

zabranu nasilnog preuzimanja i izvršavanja vlasti

odgovornost za dobrobit Mađara koji žive izvan granica Mađarske

suradnju u uspostavljanju europskog jedinstva

zaštitu institucije braka

osiguranje uvjeta za pošteno tržišno natjecanje

načelo uravnoteženog, transparentnog i održivog upravljanja proračunom

obvezu zaštite i očuvanja prirodnih resursa

stvaranje i očuvanje mira i sigurnosti te težnja k suradnji sa svim narodima i zemljama svijeta kako bi se postigao održivi razvoj čovječanstva.

U odjeljku naslovljenom „**Slobode i odgovornosti**” utvrđena su temeljna prava i obveze. **Sljedeća su prava (među ostalima) priznata kao temeljna:**

pravo na život i ljudsko dostojanstvo

zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, ropstva i sličnih odnosa te trgovine ljudima

zabrana svih postupaka usmjerenih na eugeniku, bilo kakve uporabe ljudskog tijela ili njegovih dijelova radi financijske dobiti i kloniranja ljudi

pravo na slobodu i osobnu sigurnost te uvjeti kojima se jamči da nitko ne bude lišen slobode

pravo na slobodu kretanja i slobodan izbor boravišta

pravo na privatni i obiteljski život

pravo na zaštitu osobnih podataka i pristup podacima od javnog interesa

pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti

pravo na mirno okupljanje

pravo na slobodu govora

pravo na obrazovanje i kulturu

pravo na slobodan izbor rada, zanimanja i poduzetničkih aktivnosti

pravo na vlasništvo

zabrana protjerivanja mađarskih državljana s područja Mađarske

pravo na azil

jednakost pred zakonom

nediskriminacija

zabrana rada djece

pravo na zdrav okoliš

aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za zastupnike mađarskog parlamenta, lokalne zastupnike i gradonačelnike te zastupnike u Europskom parlamentu

pravo građana da javna tijela upravljaju njihovim poslovima nepristrano i pravedno te u razumnom roku

pravo svakog mađarskog državljanina da ga Mađarska zaštiti tijekom njegova boravka u inozemstvu

te se Temeljnim zakonom utvrđuju i prava nacionalnih manjina i osnovna prava osoba koje podliježu kaznenom postupku.

U skladu s Temeljnim zakonom Mađarska, među ostalim, nastoji činiti sljedeće:

pružiti socijalnu sigurnost svim svojim građanima

svakoj osobi osigurati pristojno stanovanje i pristup javnim uslugama.

Temeljnim zakonom predviđene su i razne **obveze**, i to:

obveza doprinosa zadovoljavanju zajedničkih potreba (podjela javnih tereta) i

obveza mađarskih državljana da brane svoju zemlju.

Odjeljak Temelnog zakona naslovljen „**Država**” sadržava osnovna pravila koja se primjenjuju na javne dužnosnike i najvažnije institucije u zemlji te su u njemu utvrđeni pravni status i zadaće:

Parlamenta

predsjednika Republike

Vlade

nezavisnih regulatornih tijela

Ustavnog suda

pravosuđa i državnog odvjetništva

Povjerenika za temeljna prava

lokalnih vlasti

Mađarske narodne banke

Državnog ureda za reviziju

Oružanih snaga Mađarske

policije i službi za nacionalnu sigurnost

nacionalnih referenduma.

Odjeljak Temelnog zakona naslovljen „**Posebni pravni okvir**” sadržava pravila kojima su uređena stanja nacionalne krize, izvanredna stanja, stanja preventivne obrane, stanja terorističke prijetnje, neočekivani napadi i stanja ekstremne opasnosti.

2. Zakoni Parlamenta

U Mađarskoj zakone donosi **Parlament**. Temeljnim zakonom propisano je da se zakonima utvrđuju **pravila o temeljnim pravima i obvezama**. Zakoni Parlamenta donose se **običnom većinom glasova** (više od polovine glasova prisutnih članova). To se ne odnosi na takozvane **osnovne zakone**, koji su utvrđeni Temeljnim zakonom i za čije je donošenje i izmjenu potrebna **dvotrećinska** većina glasova **prisutnih** zastupnika u Parlamentu.

U skladu s Temeljnim zakonom, osnovni zakoni primjenjuju se, na primjer, na državljanstvo, crkve, prava nacionalnih manjina koje žive u Mađarskoj, pravni status i naknadu zastupnika u Parlamentu i predsjednika Republike, Ustavni sud, lokalne vlasti, detaljna pravila za uporabu grba i zastave te odredbe o državnim odlikovanjima.

U skladu s Temeljnim zakonom, za odobrenje obvezujuće prirode osnivačkih ugovora Europske unije i njihovih izmjena, za objavu ratnog stanja,

zaključivanje mira i proglašavanje stanja posebnog pravnog okvira potrebna je dvotrećinska većina glasova svih zastupnika u Parlamentu.

Prije donošenja Zakona XXXI. iz 1989. o izmjeni Ustava Predsjedničko vijeće Mađarske bilo je ovlašteno donositi uredbe sa zakonskom snagom. S gledišta hijerarhije zakonodavstva, uredbe sa zakonskom snagom koje su i dalje na snazi na istoj su razini kao i zakoni.

3. Uredbe

Temeljni zakon priznaje uredbe Vlade, uredbe predsjednika Vlade, ministarske uredbe, uredbe guvernera Mađarske narodne banke, uredbe čelnika nezavisnih regulatornih tijela i uredbe lokalne uprave. Uredbe mogu donositi i Nacionalno vijeće za obranu u stanju nacionalne krize i predsjednik Republike u izvanrednom stanju.

3.1. Uredbe Vlade

Nadležnost **Vlade** za donošenje **uredbi** može biti **primama ili se temeljiti na ovlastima koje su joj dodijeljene zakonima**. Primarne ovlasti utvrđene su člankom 15. stavkom 3. Temelnog zakona, u skladu s kojim Vlada može donositi uredbe u okviru svoje nadležnosti o bilo kojem pitanju koje nije regulirano zakonom. Uredba Vlade ne smije biti proturječna nijednom zakonu. Time se ne ograničavaju ovlasti Parlamenta, koji može razmatrati bilo koje regulatorno područje u svojoj nadležnosti.

U skladu s Temeljnim zakonom i Zakonom CXXX. iz 2010. o zakonodavstvu Vlada može, među ostalim i na temelju određene zakonodavne ovlasti, donositi uredbe kojima se provode zakoni. Na temelju članka 5. stavka 1. Zakona CXXX. iz 2010. u ovlaštenju za donošenje provedbenih uredbi moraju se navesti nositelj, predmet i područje primjene ovlasti. Nositelj ovlasti ne može zakonodavne ovlasti prosljediti drugoj strani.

3.2. Uredbe predsjednika Vlade

U skladu s Temeljnim zakonom i predsjednik Vlade može donositi uredbe, npr. uredbom može jednog od ministara imenovati za potpredsjednika Vlade. U hijerarhiji zakonodavstva uredbe predsjednika Vlade na istoj su razini kao i ministarske uredbe.

3.3. Ministarske uredbe

U hijerarhiji zakonodavstva **ministarske uredbe** na nižoj su razini od uredbi Vlade. U skladu s Temeljnim zakonom ministri donose uredbe **na temelju ovlasti** dodijeljenih zakonom ili uredbom Vlade (donesenih u okviru njihove zakonodavne nadležnosti), samostalno ili u dogovoru s nekim drugim ministrom. Te odluke ne smiju biti proturječne bilo kojem zakonu, uredbi Vlade ili odluci guvernera Mađarske narodne banke.

3.4. Odluke guvernera Mađarske narodne banke

Djelujući u okviru svoje nadležnosti definirane osnovnim zakonom, guverner Mađarske narodne banke može donositi **uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja**, koje ne smiju biti proturječne nijednom zakonu.

3.5. Uredbe čelnika nezavisnih regulatornih tijela

U skladu s člankom 23. stavkom 4. Temelnog zakona, u okviru svoje nadležnosti definirane osnovnim zakonom čelnici nezavisnih regulatornih tijela donose uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja, koje ne smiju biti proturječne nijednom zakonu, uredbi Vlade, uredbi predsjednika Vlade, ministarskoj uredbi ili uredbi guvernera Mađarske narodne banke.

3.6. Uredbe lokalnih vlasti

U skladu s člankom 32. stavkom 2. Temelnog zakona, u okviru svojih nadležnosti lokalna vlast može donositi lokalne uredbe kako bi uredila lokalne društvene odnose koji nisu uređeni zakonom ili zakonskim ovlaštenjem. Uredbe lokalne vlasti ne smiju biti proturječne nijednom drugom zakonodavnom aktu. Detaljna pravila o uredbama koje donose predstavnička tijela lokalne vlasti utvrđena su u Zakonu CLXXXIX. iz 2011. o mađarskim lokalnim vlastima.

4. Međunarodni sporazumi i temeljna načela međunarodnog prava

Vlada Mađarske može sklapati **međunarodne sporazume** s drugim državama ili vladama drugih država. U Mađarskoj se odnos između međunarodnih sporazuma i nacionalnog prava temelji na dualističkom sustavu, što znači da međunarodni sporazumi postaju **dio nacionalnog prava** nakon što se **prihvate** na temelju zakonskih propisa.

Načela međunarodnog prava

U skladu s člankom Q stavkom 3. Temelnog zakona Mađarska prihvaća općepriznata pravila međunarodnog prava. Običajno međunarodno pravo i opća načela međunarodnog prava postaju dio nacionalnog prava bez potrebe za prenošenjem.

II. Nezakonodavni izvori prava

1. Pravni instrumenti državne uprave

Mađarski pravni sustav uključuje pravne instrumente državne uprave koji se, iako sadržavaju normativne odredbe, ne mogu smatrati zakonodavstvom. Zakonom o zakonodavstvu (Zakon CXX.X iz 2010.) definirane su dvije vrste pravnih instrumenata državne uprave: normativne odluke i normativni nalozi. To su pravila postupanja koja nisu općenito obvezujuća, odnosno nisu obvezujuća za svakoga. Riječ je samo o internim odredbama te organizacijskim i operativnim pravilima koja se odnose isključivo na izdavatelja ili podređena tijela ili osobe. Normativnim odlukama i nalogima ne utvrđuju se prava i obveze građana. Pravni instrumenti državne uprave ne smiju biti proturječni drugom zakonodavstvu i u njima se ne mogu ponavljati zakonodavne odredbe. U skladu s bivšim Zakonom o zakonodavstvu (Zakon XI. iz 1987.) **statističke obavijesti** i **zakonodavne smjernice** isto su se tako smatrale izvorima prava (odnosno drugim pravnim instrumentima upravljanja) koji se ne ubrajaju u zakonodavstvo. U novom Zakonu o zakonodavstvu više se ne spominju. Međutim, iako su zakonodavne smjernice ukinute stupanjem novog Zakona na snagu (1. siječnja 2011.), statistički instrumenti doneseni prije tog datuma ostaju na snazi dok se ne ukinu. (Statističke obavijesti izdaje predsjednik Središnjeg statističkog ureda te one sadržavaju pravno obvezujuće odredbe koje se sastoje isključivo od statističkih izraza, metoda, klasifikacija, popisa i brojčanih podataka.)

1.1. Normativne odluke

U normativnim odlukama Parlament, Vlada i druga središnja upravna tijela, Ustavni sud i Proračunsko vijeće mogu utvrditi vlastitu organizaciju i rad te aktivnosti i programe djelovanja.

I predstavnička tijela lokalne vlasti u normativnim odlukama mogu utvrditi vlastite aktivnosti i aktivnosti tijela kojima upravljaju, svoje programe djelovanja te organizaciju i rad tijela kojima upravljaju. Slično tomu, predstavničko tijelo nacionalnih samouprava u normativnim odlukama može utvrditi organizaciju i rad, aktivnosti i programe djelovanja za sebe i za tijela kojima upravlja.

1.2. Normativni nalozi

U svojem djelokrugu i na način predviđen zakonodavstvom predsjednik Republike, predsjednik Vlade, čelnik središnjih upravnih tijela (uz izuzetak Vlade), predsjednik Nacionalnog ureda za pravosuđe, glavni državni odvjetnik, Povjerenik za temeljna prava, guverner Mađarske narodne banke, predsjednik Državnog ureda za reviziju, čelnik ureda gradske ili županijske uprave, gradonačelnici i gradski službenici u normativnim nalogima mogu utvrditi organizaciju, rad i aktivnosti tijela koja vode, nadziru ili kojima upravljaju.

Nadalje, Parlament, predsjednik Republike, Ustavni sud, Povjerenik za temeljna prava, nezavisna regulatorna tijela, Ured predsjednika Vlade i čelnik službene organizacije ministarstva mogu izdati normativne naloge koji su obvezujući za osoblje te organizacije.

2. Odluke Ustavnog suda

Odluke Ustavnog suda imaju važnu ulogu u mađarskom zakonodavnom sustavu.

U skladu sa Zakonom CLI. iz 2011. o Ustavnom sudu **zadaće** su Ustavnog suda sljedeće:

ex post provjera usklađenosti zakonodavstva s Temeljnim zakonom (postupak *ex post* revizije)

ex ante provjera usklađenosti zakona koji su doneseni, ali još nisu objavljeni, i određenih odredaba međunarodnih ugovora s Temeljnim zakonom pojedinačna provjera na zahtjev suca: ako sudac tijekom postupka treba primijeniti zakonski akt koji smatra neustavnim ili za koji je Ustavni sud utvrdio da je neustavan, sudac obustavlja postupak i traži od Ustavnog suda da proglasi taj zakonodavni akt ili zakonodavnu odredbu neustavnima i da zabrani primjenu tog neustavnog zakonodavnog akta

donošenje presuda o ustavnim tužbama na temelju povrede prava zajamčenih Temeljnim zakonom: osoba ili organizacija uključena u pojedinačni predmet može podnijeti ustavnu tužbu ako je povrijeđeno njezino pravo zajamčeno Temeljnim zakonom nakon primjene neustavnog zakonodavstva u sudskom postupku koji se vodi u pogledu tog predmeta i ako je iscrpila sve mogućnosti žalbe ili nema pravo na žalbu

preispitivanje zakonodavnog akta zbog proturječnosti s međunarodnim sporazumom

uklanjanje zakonodavnih propusta zakonodavca koji su proturječni Temeljnom zakonu

rješavanje određenih sukoba nadležnosti između državnih tijela ili između lokalnih vlasti i drugih državnih tijela

tumačenje odredaba Temeljnog zakona

razni postupci koji su u njegovoj nadležnosti u skladu s pravnim odredbama.

Ustavni sud navodi detaljne razloge na kojima temelji svoje odluke. Protiv odluka Ustavnog suda nije moguća žalba i za svakog su obvezujuće.

3. Sudska praksa

Kako bi ispunio svoju odgovornost osiguravanja ujednačene primjene prava i davanja pravosudnih smjernica nižim sudovima, mađarski vrhovni sud **Kúria** (do 1. siječnja 2012. poznat kao Vrhovni sud) donosi **odluke o ujednačenosti sudske prakse** i **načelne sudske odluke**.

Postupak ujednačenosti sudske prakse može se pokrenuti ako razvoj i ujednačenost sudske prakse zahtijevaju donošenje odluke o ujednačenosti sudske prakse u pitanju načela i ako jedno vijeće **Kúrije** namjerava odstupiti od odluke koju je donijelo drugo vijeće **Kúrije**. Odluka o ujednačenosti prava obvezujuća je za sudove.

Načelne odluke proizlaze iz prakse sudskih vijeća **Kúrije** i njima se promiče ujednačenost u izricanju presuda.

Odluke donesene radi osiguranja ujednačenosti prava i načelne odluke objavljuju se u **Službenoj zbirci odluka Vrhovnog suda**.

III. Područje primjene zakonodavstva

Zemljopisno područje primjene zakonodavstva obuhvaća državno područje Mađarske, a područje primjene uredbi lokalne vlasti obuhvaća administrativno područje lokalne vlasti. Osobno područje primjene zakonodavstva obuhvaća fizičke osobe, pravne osobe i organizacije bez pravne osobnosti na državnom području Mađarske, mađarske državljanke izvan državnog područja Mađarske te, u slučaju uredbi lokalne vlasti, fizičke osobe, pravne osobe i organizacije bez pravne osobnosti u upravnom području lokalne vlasti.

Zakonom o zakonodavstvu zabranjena je **retroaktivna valjanost** te se u njemu navodi da se zakonodavnim aktom ne mogu uspostaviti ili postrožiti obveze, ukinuti ili ograničiti prava ni proglasiti postupanje nezakonitim u razdoblju koje prethodi njegovu stupanju na snagu.

U zakonodavnom aktu uvijek se mora utvrditi datum njegova **stupanja na snagu** na način kojim se osigurava dovoljno vremena da bi se pripremilo za njegovu primjenu.

Zakonodavni akt i njegovi **provedbeni propisi** moraju istodobno stupiti na snagu. Zakonodavni akt (ili zakonodavna odredba) postaje nevaljan ako se ukine ili ako sadržava samo odredbe o izmjeni ili ukidanju na temelju Zakona o zakonodavstvu.

IV. Pravne baze podataka

Službeni list u Mađarskoj zove se **Magyar Közlöny**, objavljuje se u elektroničkom obliku te se tekst objavljen u njemu smatra vjerodostojnim.

Službeni list Mađarske sadržava mađarsko zakonodavstvo (isključujući uredbu lokalne vlasti), uključujući:

naloge i odluke Ustavnog suda koji se moraju objaviti u Službenom listu Mađarske u skladu sa zakonskim odredbama ili na temelju odluke Ustavnog suda odluke Parlamenta

odluke o ujednačenosti sudske prakse **Kúrije**

mišljenja Nacionalnog izbornog povjerenstva

priloge, uključujući Zbirku odluka

Službeno izvješće.

Nacionalna baza podataka o zakonodavstvu (*[Nemzeti Jogszabálytár](#)*) sadržava sve zakone (isključujući uredbe lokalne vlasti) i pravne instrumente državne uprave koji su na snazi na dan pretraživanja. Dokumenti su obavljani u pročišćenoj verziji te uključuju izmjene i dopune.

Informacije možete pretraživati po naslovu i broju, a moguće je pretraživati i tekst.

Pristup bazama podataka **besplatan** je i ne primjenjuju se nikakva ograničenja.

Druge poveznice

[Elektronički Službeni list](#)

[Nacionalna baza podataka o zakonodavstvu](#)

Posljednji put ažurirano: 17/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.